



ԳՐԻԴԱՑԻՆ ՅԵՐԱՐԵՄ

Ժամանակաւ խեղճ ու արդար գիւղացի մը մեռնելով՝ եկաւ արքայութեան դուռը : Նոյն պահուն կը մեռնէր նաև հարուստ իշխան մը , որ աղքատին հետ երկինք ելաւ : Սուրբ Պետրոս բանալիներն առաւ եկաւ , դուռը բացաւ և իշխանը ներս մտուց : Բայց կ'երևայ որ այն գիւղացին չի տեսաւ , վասն զի դուռը դուրսը եւ զայն դուրսը ձգեց : Գիւղացին լսեց որ ներսը երդօք ու նուագօք կը հիւրընկալէին հարուստ իշխանը : Երբ աղմուկը ընկաւ հանդարտեցաւ , Ս. Պետրոս եկաւ նորէն բացաւ դուռը և ար-

դար գիւղացին այն ներս մտցուց : Սա կը յուսար որ երգերն ու նուագներն իրեն համար ալ տխրի սկսէին : Բայց ձայն չեւաւ մնաւ : Զինքը սիրով ընդունեցին , հըրեշտակք եկան իր դէմը , բայց ոչ որ երգեց և ոչ որ նուագեց : Այն ատեն Ս. Պետրոսի հարցուց թէ ինչու իրեն համար ալ չէին երգեր , ինչպէս որ երգած էին հարուստին համար , և թէ , երկնից մէջ ալ կողմնակալութիւն և աշառութիւն կայ , ինչպէս յերկրի : « Ոչ , պատասխանեց Սուրբն



Յ. Կ.

Պետրոս , Դու ալ այն հարուստին պէս սիրելի ես մեզ , և իրեն պէս պիտի վա-

յեւեա երկնային բերկրութիւններն . բայց քեզի պէս գիւղացիներ ամէն օր կը մըտնեն հոս , մինչդեռ 100 տարին հարուստ մը չի գար :



ՆՅԻՐԵՄՊԵՐԿԻ ՍԱՓՐԻԶԸ

Քաղքին խորհրդատան խոշոր ժամացոյցն արդէն ժամը տասը զարկած էր . ճաշարանին սափրիչը տասնի չափ ունանողաց կզակն ածիլելէ զինի՝ երթալ քընտանալու կը պատրաստուէր , երբ յանկարծ խանութին դուռը բացուեցաւ եւ բարձրահասակ մարդ մ'աշխուժիւ յառաջեց : Իր երևոյթն ու խօսուածքն անհոգ մարդ մ'ըլլալն կը մատնէին : Լայնեզր գլխարկ մը հագած էր նա . խիստ հին ձեւով սև զգեստներ , մոխրագոյն վարտիք մը պղնձեայ կոճակներով :

Իւր սև մագերն ուսերուն վրայ կ'իյնային . ահագին պէսքեր ուներ նա եւ մօրուքն տասնևհինգ օրէ ի վեր ածիլի երես չէր տեսած :

Բարեւեց նա , ու մտերմաբար նստաւ թեւաթուին վրայ , որ սափրիչին յաճախորդներուն համար դրուած էր . ձեռքը երեսին երկարեց նա ու ըսաւ .

— Կարող է՞ք զիս ածիլել :

— Ներեցէ՛ք , յարեց սափրիչն , որպէս թէ չէր լսած :

— Կը հարցնեմ , եթէ կարող է՞ք զիս ածիլել , պատասխանեց բուռն ձայնիւ . Խնչ ընելու կուգան հոս :

Սափրիչը բարձրահասակ ու նիհար մարդ մ'էր , յիսուն տարուան հազիւ կար : Քաջապրտութիւն ըսուած բանն չունէր : Այլ սակայն արժանիք չատ ունէր իր յատուկ տան մէջ օտարականէ մը յաղթահարուելու համար :

Ուրեմն իր լիբր այցելուին խնդրեցն

արտասովոր պաղարիւնութեամբ մը մտիկ ըրաւ :

— Կը հարցնէ՛ք , պարոն , թէ կրնամ գրեզ ածիլել , ըսաւ նա ձեռքը բռնած ածելին սրելը շարունակելով . արգելք մը չեմ տեսներ , թէպէտ ատենն ուշ է : Կարող եմ ածիլել ամէնքն ալ՝ կը բաւէ որ կզակին վրայ մօրուք ունենան . Զեղ , ինչպէս ուրիշ մէկն , ածիլել դժուարին բան մը չէ՝ թէպէտ ձեր մօրուքն ոգնիի մը մազին կամ այծի մը մօրուքին փոքր ինչ նմանութիւն ունենար :

— Լաւ ուրեմն , պիտի ածիլէ՞ք զիս , պատասխանեց միւսն որ թեւաթուին մէջ լաւ մը տեղաւորուելով , բողկապն նետեց մէկդի եւ ածիլուելիք մարդու մը դիրքն առաւ .

Մեր սափրիչն ակնոցներն իր նիհար երկայն քիթը դրաւ եւ հեգնութեամբ մը կզակը ցցեց . օտարականին վրայ գոհ նայուածքներ կը նետեր նա . վերջապէս լռութիւնն իսկեց .

— Ըսի՛ , պարոն , թէ կարող եմ ամէնքն ածիլել , բայց.....

— Բայց , ի՞նչ , հարցուց միւսն դժգոհութեամբ :

— Բայց զձեզ ածիլել չեմ ուզեր , յարեց սափրիչն :

Եւ սկսաւ առաջուան պէս ածելին սրել , նորեկին վրայ ալ շնորհակալ ,

Ասի բոլորովին ապշած սկսաւ զարմացմամբ ու հետաքրքրօրէն սափրիչն դիտել :

Բայց բարկութիւնն ընդ փոյթ զարմանքին յաջորդեց :

— Զիս չածիլել..... զի՛ս , պոռաց նա թոքերուն ու սպտերուն մէջ պարունակուած ամբողջ օղը դուրս ժայթքեցնելով :

Փոթորիկին պայթումը բուռն եղաւ : Սափրիչը կը դողդողար :

— Զիս չածիլել , զի՛ս , կը պօռար օտարականը : Լռութիւնը կրկին կը տիրէր :

— Զի՛ս չածիլել, կրկնեց նա, երրորդ անգամ մ'ալ առաւել բարձր ձայնիւ, եւ արտասովոր ուսուսմով մը տեղէն վեր ցատկեց :

Սափրիչն բոլորովին ահաբեկ՝ կաշին ու ածելին վառարանին վրան դրաւ : Ինչ ըրածը չէր գիտեր :

— Ինչպէ՞ս կը համարձակիս իմ տանս մէջ գիս անարդեւ, մեռնաց նա կրցածին չափ սիրտ առնելով :

— Անէ՛ծք, անարգելու խօսք ո՞վ ըրած ունի : Ածիլուիլ կուզեմ : Հոս տարօրինակ ի՞նչ բան կայ :

— Ժամը տասնէն յետոյ չեմ ածիլեր, յարեց սափրիչը. ասկէ զատ միայն ճաշարանին ուսուցիչներուն եւ ուսանողաց համար կաշխատիմ : Յարգամեծար վարպետ Անհէլային եւ ակադէմիոյ ծերակուտին կողմէն ինձ արգիլուած է ուրիշ որ եւ է անձի մը մօրուքն ածիլել :

— Վարպետ Անհէլայ, կրկնեց միւսն թշնամալիր ժպտով մը, ասի ո՞ր սատանան կարող է լինիլ :

— Համալսարանին վերակացուն եւ բարոյական փիլիսոփայութեան ուսուցիչն է :

— Հէ՛, այդ վերակացու Անհէլան է այս հրամանները տուողն : Ամբողջ գիշերը հոս անցնելու ժամանակ չունիմ : Բան մը միայն ունիմ քեզ ըսելու. եթէ չածիլես գիս, ես պիտի ածիլեմ քքեզ եւ պատուական կերպիլ :

Գործողութիւնը խօսքին խառնելով, թեւը երկարեց, սափրիչին քթէն բռնելով իրեն նստած աթոռին վրայ դամեց :

Սափրիչն անոր շարժման արագութենէն շիթեմ հարձակուելով զարմացմամբ կը դիտէր այս յանդուգն գործին հեղինակին. խոզանիկին վրայի եղած տճառին պողոթիւնն ու խոնաւութիւնը երեսին դաւածին պէս իր ներկայ կացութեան խելքը տեղ ըրաւ : Ելնել ուզեց, բայց պղտիկ մարդուն զօրաւոր ու հաստատուն ձեռքն

զինքը տեղը նստեցուց :

Ուրիշ միջոց չկար, շարունակ գլուխն աջ ու ձախ կը դարձնէր զժնդակ խոզանիկէն ազատելու համար. բայց ջանքերն անօգուտ էին :

Ճակատը, բիթը, այտերն, ակառջներն աճառով չաղախուեցան : Երբ պռաւուր կը փորձէր, իր ջանքերն աւելի ուրախառիթ չէին լինէր : Անխոնջ սափրիչ պարոնն անոր բերանը փրփուր կը լեցնէր ու առաւել աշխուժիւ կ'շարունակէր : Մէկ ձեռքով անոր կոկորդէն բռնած էր, միւսով խոզանիկը. իր գործը խնդալին կը կատարարէր նա. աչաց տուջեւ ունեցած տեսարանն մեծ ուրախութիւնն ու հաճոյք կ'առթէր իրեն :

Վերջապէս սափրիչը կարող եղաւ քանի մը բառ արտասանել. եւ այս բոլոր ուժով գթութիւն հայցելու համար իր խոստանալով իր բռնաւորն ածիլել ուզած ժամուն, յարմար դատած տեղն՝ հակառակ վարպետ Անհէլայի եւ Ակադէմիական Ժողովոյն հրամանին :

Այս արտայայտումն զանի կեցուց : Ոտքի վրայ ելաւ սափրիչն գողգոջուն : Իր առաջին գործն եղաւ քթին բերնին փըրփուրներն հանել որ իր նուաստման վկայ մ'էին, մինչ յաճախորդն աթոռին վրայ կը տեղաւորուէր խնթալէ ճաթելով :

Սափրիչն՝ ապուշ դարձած՝ գործիներն կը պատրաստէր : Կամաց կամաց կ'ընէր որպէս զի ժամանակ ունենայ կրած ցընցումին ազդեցութենէն պրծելու : Վերջապէս, ամէն բան կազմ լինելէ եւ ածելին սրուելէն ետք՝ ղեկջակ մը ձգեց իր նոր յաճախորդին ուսերուն վրայ եւ զայն փրփրելու վրայ էր երբ պոստայ սա :

— Կեցի՛ր :

(Շարունակելի)

Զմիւռնիս

ՊԱՂՏ. Կ. ՅԱՆՈՒՅԵԱՆ



Ձ Մ Ե Ռ



Գընաց տարին..... եկաւ տարին.
Մշտաբաւալ գունտ փութաջան՝
Որ քափառի մեջ երբին՝
Երկիրն ըրաւ մի այլ շրջան.....
Գընաց տարին..... եկաւ տարին :

Գնացող տարւոյն հետ՝ սուրբ Յակոբ
Թորվելով զիւր ճերմակ մօրուք,
Տղմաբարախ քայլիւք ամփով
Անհետացաւ՝ երգ ու պարուք
Գնացող տարւոյն հետ՝ սուրբ Յակոբ :

Յետ կաղանդին՝ Ծնունդին Յիսուսի
Կատարեցաւ ի մութ մըսուր,
Յորում ի գիրկ Մարիամ կուսի
Եկան տեսնել մօզք, աջօք սուր,
Յետ կաղանդին՝ Ծնունդին Յիսուսի :

Սուրբ Սարգիս, Բուն Բարեկենդան
Բերին ցուրտ ձիւն, զըւարք կենցաղ
Եւ հարսանիք Եւ արդ կ'երթան
Կաղանդին պէս գեղածիծաղ
Սուրբ Սարգիս, Բուն Բարեկենդան :

Օ՛ն, փութացէր դուք ի պարտեզ,
Մանկունք, կայտոեյ, խաղալ ճեան հետ,
Որ բորափի դեռ դէզ առ դէզ,
Գուցէ վաղն իսկ լինի անհետ
Օ՛ն, փութացէր դուք ի պարտեզ :

Զի ծաղկունքն էք դուք աշխարհի,
Զեզ համար ջեն՝ ցուրտ, ձիւն, ճըմեռ,
Դուք, ամայոց տակ իսկ վիրխարի,
Պահէք ձեր քոյրն ու բոյրն անմեռ,
Զի ծաղկունքն էք դուք աշխարհի :



Փոքրիկ Արարացին անօթի
կլլել կուղէ սան կաթնապուրի :



Կլլել սան կաթնապուրի
Փոքրիկ արարացին անօթի :

ԶԱՊԵՒՐ ԵՒ ՆՈՐԱ ՊԱՊՐ

Զապէլը արդէն չորս տարեկան էր, նա չատ էր ցանկանում որքան կարելի է շուտով մեծանալ :

Այն ժամանակ մտածում էր նա, — ես մինակ կգրօսեմ, մինակ կխաղամ, մինակ կդնամ հեռու տեղեր, կկարդամ այն ամենայն գեղեցիկ պատկերազարդ գրքերը, որ իմ պապս ունի :

— Ես մեծ կը լինիմ, մեծ, մեծ՝ առում էր նա, այնպէս մեծ ինչպէս պապըս :

Միշտ դորա վերայ մտածելով, թէ երբ կ'լինի որ շուտով մեծանայ. Զապէլը վերջապէս վճռեց, որ իւր պապը նորանից է այդպէս մեծացել, որովհետեւ միշտ սուրճ է խմել, ընթրիքին էլ պանիր է կերել,

նա նորա համար է կարգում՝ որովհետեւ աչքերին ակնոց է դնում: Զապէլ այն եզրակացութեանը հասաւ թէ՛ երբ կաթի հետ սուրճ էլ խմէ, նա նոյնպէս կը մեծանայ և եթէ ակնոցներ էլ դնէ, նա կարող է նոյնպէս ազատ կարգաւ ինչպէս իւր պապը :

Բաւականանալով այս հարցերը վճռելուց նա մի առիթի էր սպասում այդ բաներն իրագործելու և այդ էլ շուտով վերայ հասաւ :

Մի անգամ առաւօտեան պապը գնում էր հարսանիք, իսկ Զապէլ մինակ մնացել էր տանը, նա առաւօտեան վաղ իւր պապի հետ վեր կայաւ, նորա հետ սուրճ խմեց և շարունակ ամէն երեկոյ նորա հետ ընթրում էր :

« Պապս որքան կ'շարժանայ երբ տես-

նի թէ ինք ի՞նչ է պատահել. » մտածում էր նա լցնելով բաժակում մնացած սուրճը: Յետոյ ժամանակ չկորցնելով նա դնաց իւր պապի առանձնասենեակը. նստելով նորա մեծ բազկաթոռի վերայ, նա վերցրեց սեղանի վերայ դրուած ակնոցները և դրեց իւր աչքերին, ունքերը կնճուեց որովհետեւ գործը մի լաւ բանի համար էր. վերցրեց լրագիրներէից մինը, չրջեց մի քանի անգամներ, ինչպէս նա տեսել էր, որ իւր պապը անում էր, սկսեց իմանալ թէ արդեօք ի՞նչ է գրուած լրագրում. նա ոչինչ չկարողացաւ կարդալ որով շատ զարմացաւ, փոխանակ տառերի նորա աչքին սև սև գծեր էին երևում, ամենայն բան մթին էր երեւում:

— Ի՞նչ է նշանակում այս. — գընթ-գընթացնելով ակնոցը ցած իջեցնելով՝

— Կարելի է պապս այսպէս է նայում, չարունակեց նա ձեւը փոխելով. բայց գործը նոյնպէս անյաջող էր ինչպէս եւ առաջինը:

— Զարմանալի՛ բան — մտածում էր Զապէլը — չէ՛ որ պապս այսպէս էր բռնում լրագիրը՝ երբ մայրիկիս համար հըրդէհների մասին կարդում էր, ես ինչո՞ւ չեմ կարողանում կարդալ:

Այս պարապմունքից յետ պատահեց նրան իւր պապի յանկարծակի գալուստը, որ եկել էր մոռացած ակնոցները տանելու:

— Ա՛յ անպիտան, այդ ի՞նչ ես անում այդ տեղ, ասաց նա իւր թոռին:

— Ա՛յս պապս, ինձ մի՛ խանդարի, խնդրում եմ, ես սկսում եմ մեծանալ և կարդալ ինչպէս դու, անտարբեր պատասխանեց Զապէլը: Ինձ թուում է թէ, աւելացրեց նա, սուրճը և ակնոցները ինձ կ'օգնեն:

Պապը ծիծաղեց:

— Ա՛յս Զապէ՛լ, Զապէ՛լ, ասաց պապը ի՞նչ յիմար ես, միթէ մի րոպէում կա-

րելի՞ է մեծանալ: Որպէս զի մեծանաս, հարկաւոր է ժամանակ և ոչ թէ սուրճ, իսկ կարդալու համար հարկաւոր է սովորել, ակնոցներն ոչինչ չեն օգնի:

— Նս սովորել չեմ ցանկանում. պատասխանեց Զապէլը, ես կարդալ եմ ուղում սովորել չեմ կամենում:

— Ի՞նչ անկարելին ես պահանջում, սիրելիս, ասաց պապը, առանց աշխատանքի ոչինչ չէ կարելի ձեռք բերել, իմացի՛ր որ քանի շուտ սկսես սովորել, այնքան շուտ կ'կարդաս, այնպէս վարժ ինչպէս ես:

Զապէլ մտածութեան մէջ ընկաւ, նա հաւատաց իւր պատի ասածներին եւ մի փոքր լուռութիւնից յետոյ ասաց. ես կ'գործեմ:

Շուտով նա համոզուեցաւ, որ եթէ մէկը լաւ գիտէ այդ ու բէնը, կարող է առանց ակնոցների կարդալ ամէն բան, ինչքան էլ նորա երկար և դժուարահընչիւն լինէին:

Թարգմ.

Բ. ՄԵՀԻՐԱՅԻԱՆ և Յ. ԳՈՒԼԱԳՍԸՋԻԱՆ

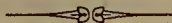


ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՄՆԵՐ

Եթէ կարող չես գաղտնիքդ պահել, իրաւունք չունիս զանիկայ ի յայտ բերող ընկերիդ դէմ դանդատելու:

— Ագահը գիշերը հանգիստ քուն չունենար:

— Ընթերցմունք կը յարդարեն մեր միտքը գիտութեանց նիւթերով միայն, իսկ խոկումն մերը կ'ընէ զոր ինչ կ'ընթեռնումք:



ՓՈՔՐԻՅ ՍԱՎՈՒԱՅԻՆ

Բ.

ԲԱՐԻՁ

Անօթի եմ , օգնեցէք ինձ դուք որ կ'անցնինք ,
 Տեսեք , տեղայ ձիւն , սառած է գետինն համայն ,
 Ատենն ուշ է եւ կը փրչէ քամին սաստիկ ,
 Եւ ես չունիմ ծածկոյթ հիքիս պատըսպարան :
 Մինչ ամէն բան ձեզ կը գրգուէ ի ձեր պալատ ,
 Կուլամ ես աստ , ի ծունր իջեալ սեմին վըրայ .
 Տըւէք , քիչն ինձ բաւ է , զի եմ մ'անուկ մ'աղքատ .
 Փոքրիկ դըրամ մ'իսկ թէ ըլլայ , ինձ կեանք կուտայ :
 Ինձ ըսին թէ Փարիզի մէջ կը գըտնեմ հաց ,
 Շատեր անդ մեր անտառաց մէջ ինձ են պատմած ,
 Թէ աստ հարուստըն ըսփոփէ զաղքատըն հէք .
 Լաւ , ահա ես աղքատ եմ , ձեռքս կառկառեմ ձեզ .
 Իմ օրական պարէնս ինձի վաստըկցուցէք .
 Ա՛, ո՛ւր վագեմ , ըսէք , թըռչիմ անմիջապէս ,
 Պիտի երգեմ , թէ եւ դողայ ցըրտէն իմ ձայն .
 Եթէ երգերս ձեզի հաճոյ լինին սաւայն :
 Կը վագէ՛, ինձ մտիկ չընե՛ր , ո՛հ , չունի՛ գուռ .
 Կ'երթայ ի պար (ոյր կը լըսեմ աղմուկ ժըխոր) .
 Աւարտելու համար եւ այս երջանիկ օր ,
 Եւ ես երթամ լըքեալ պահնակըդ այդ անքոյթ
 Ուր կարենամ փակել մի քիչ աչերս ի քուն .
 Երբ 'տի կրնամ մըտնել ի տունն իմ հայրական ,
 Տըւէք ինձ իմ խըրճիթըս խեղճ եւ քայքայուն ,
 Մեզ բաժնըռած այն չոր ապուրըն երեկոյեան ,
 Ժամն աղըծից , երբ ծածկուի քօղով մըմին
 Երկիրն համայն , որ մեր սըրտից մէջ սըփուէր յոյս :
 Մայր իմ , ըսիր , երբ մեր տունէն տըւի խոյս .
 « Գընա , մեծցիր , շահէ եւ աստ եկ վերըստին » :
 Պէտք է ուրեմն որ մեռնի՞մ ես աստ անպատճառ ,
 Առանց բան մի վաստըկելու քեզի համար .
 Այս հասակին մէջ չեն մեռնիր երբեք , բնաւ
 Քիչ մ'ուզեցի ես սիրտ առնել եւ չը վախնալ ,

Սակայն ի զճ՛ւր , է՛ն , կ'ըսպասեմ , յոյս չունիմ ալ ,
 Մուկ մ'ունէի , նօթուծենէ նա ալ մեռաւ .
 Եւ դողդոջուն գետնի վրայ կը տարածուէր ,
 Եւ կիսովին ձիւնըն ծածկէր իւր անդամներ ,
 Երբ ըսուեցաւ հողմոց մէջէն քաղցրիկ մի ձայն ,
 Եւ արթնցուց թըմբուծենէն թըշուառ տըղայն :
 « Ամէն անոնք որք կարտասուեն մեզ թող դիմեն .
 Հողմոց սոյլին հետ միացած ձայնը կըսէր ,
 Վըտանգի ժամն է հանապազ պարտուց ժամ մեր .
 Մեր տղայքն են անպատընապար որքերն ամէն :
 Եւ սեւազգեաց երկու կանայք խնամէին զայն .
 Եւ հրամանաւ նոցա ոտքի ելաւ տըղայն .
 Նախ զարմացաւ , բայց երբ տեսաւ վարդարանն այն ,
 Որու ծայրէն արծաթեայ խաչ մի էր կախուած ,
 Երկիցըս խաչ նա հանելով նոցա հետ գընաց :

Ա. ԿԻՐՕ Թարգմ. Գաղղ.

ԱՐՇԱԿ Յ. ՉՈՊԱՆԵԱՆ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԴՈՐԾՆԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդական (scondaire) վարժարանաց

համար

(ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ)

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ս Ի Բ Ե Ա Յ

ՎԱՀԱՆ Ս. ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ժ. ՏԱԼՍԵՄԻ

Սոյն Երկրաչափութիւնն , որ հանրա-
 ծանօթ է չափադիտաց ոմանց կողմէ ,
 գնահատուած է իբր յարմարագոյն դա-
 սագիրք երկրորդական վարժարանաց հա-

մար և կը բաղկանայ երեք հատորէ :

Առաջին հատորն կը հասնի մինչեւ
 Մակերեսաց շախտիքը , կը բաղկանայ առ
 նուազը 180-200 էջերէ :

Երկրորդ հատորն կը պարունակէ ամ-
 բողջ Մակարդակ երկրաչափութիւնը , հան-
 դերձ գեոմետրիայի թեմայի , և կը բաղկանայ
 280-300 էջերէ :

Իսկ երրորդ հատորն կը բովանդակէ
 ամբողջ միջոցի երկրաչափութիւնը և կը
 բաղկանայ 340-350 էջերէ :

Երեք հատորներն ալ պիտի պարու-
 նակեն իրենց յատուկ գործնական և տե-
 սական բազմաթիւ խնդիրներ :

Ա. հատորն ընդ մամլով

ՊԵՐԹՕՆԻ ԾԱԼԼՈՒՈՂ, ՆԱԽԱԿՆԵՐԸ

Մարդիկ յաճախ ջանացած են շինել այնպիսի դիւրատար նաւակներ՝ զորս նաւավարն կրնայ դիւրութեամբ ցամաքը հանել և ի հարկին ծովն իջեցնել :

Նաւակներու շինութեան այն դրութիւնը զոր պիտի ծանօթացնենք այսօր մեր ընթերցողաց , շատ պարզ է . թե . թեւընթաց և բազում տարիներէ ի վեր կարի գնահատելի կարեւորութիւն մի կ'ըստանայ :

Պարոն Պէրթօնի հնարած ծալլուող նաւակները շինուած են վիրնիճով պատած այնպիսի կտաւէ մը՝ ուրիշ ներս ջուրն չի կրնար թափանցել : Նաւակին քաղան մասերն են երկու փայտեայ հաս-



տատուն ցօղուններ , որք խաչածնւ իրարու վրայ դրուած են և զորս հովանոցի նման նաւավարն կրնայ բանալ և դրցել :

Պատկեր առաջին կը ներկայացնէ բացուած նաւակ մը որ փոքրիկ առագաստին

և գնտակածիւ թիակին շնորհիւ արշաւաւոր կ'ընթանայ ալեաց վրայէն : Պատ-

կեր Բ. կը ներկայացնէ ծալլուած նաւակն զոր պայուսակի մը նման նաւավարն կրնայ ուղած տեղը տանիլ : Բաց աստի Պ. Պէրթօն իւր մի ուրիշ յատակագծին վրայ շինել տուած է երկու թիակով աւելի պարզ նաւակ մը , որ մեծ դեր պիտի խաղայ անգղիական մակոյկներուն մէջ : Պէրթօնի հնարած այս դիւրաշարժ նաւակները մեծ ընդունելութիւն կը գըտնեն անգղիացի ձկնորսներէ : Ֆրանսայիք ալ սկսած են գործածել զայնս եւ այսօր մէն մի ֆրանսացի նաւաստի իւր նաւուն մէջ ունի այս տեսակի նաւակներէն մի քանի հաս , զորս պէտք եղած փամանակ պարզ երկաթեայ ցօղունի մը միջոցաւ կ'իջեցնէ ծովուն մէջ և կրնայ ամենայն դիւրութեամբ ազատիլ ամէն պատահական վտանգներէն :

Թարգմ. ֆրանս.

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ԲՈՒՐԴԸ

Բուրդի այլ և այլ տեսակներուն մէջ շատ որոշ տարբերութիւններ կան : Ամենէն աւելի կարեւոր է ճանչնալ թեւերու երկայնութիւնն , ոյժը , ուղիղ , ալեծածան կամ գանգուր ըլլալն : Գոյնը երկրորդական յատկութիւն մ'է . սակայն կրնանք ըսել թէ ճերմակ բրդերն սեւ կամ թուր բուրդերէն յարգի է :

Սովորական բրդին ստեւները բաւական



Ինքնաբերական
տեսակներու
բուրդի միջին

երկայն , հաստ , ուժով և գրեթէ չիտակ են : Այս բուրդը քիչ մը կարծր է : Եթէ այս ստեւներէն մէկուն ծայրին դաչիս առանձին և աջ ձեռքիդ ընթացողին ու ցուցամատին մէջ չփես , կզգաս որ վռնի թելի մը պէս ողորկ չէ : Եթէ միւս ծայրէն , արմատէն ընես նոյն բանն , ողորկ պիտի երեւնայ քեզ : Եթէ խոշորացոյցով

դիտես բրդի շիւղ մը , պիտի տեսնես որ կանոնաւոր կոնական ձեւ մը չունի , այսինքն արմատէն մինչեւ կատարն աստիճանաբար չի բարակնար , այլ բաղկացած է խել մը փոքրիկ խողովակներէ , որոց եզերքն ծուռ են և որք իրարու մէջ են անցած : Խողովակներու դուրսը մընացած եզերքներն ստեւին վրայ բարակ թելի պէս բան մը կը ձեւացնեն : Ասոր համար սովորական բրդի ստեւներն , եթէ չօչափես , անհարթ կ'երևին : Իսկ ազնիւ բրդերու մէջ անհնար է չօչափմամբ զգուշ այդ անհարթութիւններն :

Բուրդը ոչխարէն կ'առնուի . ոչխարի մը բրդին ախողջութիւնն գեղմն կը կոչուի :

Ստեւով մկրատներով կը կտրէին . իսկ այսօր մեքենական խուզիչներ կը գործածուին շատ տեղ : Ասոնք տեսակ մը սանտրեր են , որոց ակաւյները հատու են : Ենթադրեցէք հատու ակաւյներով երկու սանար՝ իրարու վրայ դրուած : Եթէ զանոնք քիչ մը բանանք , ակաւներուն մէջ տեղ գտնուած ստեւներն կը կտրուին : Խուզիչն այսպէս կ'ընէ . այդ հատու սանտրերն կը շարժեն երկու ձեռքով բռնելով կտրէին :

Ոչխարներն ամին տարի՝ դարնան կը խուզեն , զանոնք հատուն ջրի կամ փայտէ տուփերու մէջ աղելի մը լուալէն ետք :

Այդ ջուրը կը պարունակէ ուրեմն բուրդին ամբողջ ազդեցութիւններն և իւզոտ նիւթը , որ բուրդին մասնաւոր հոտ մը մը կուտայ : Ասկէջ զատ այս ջուրն կը լուծէ իր մէջ նոյն նիւթին պարունակած քիչ մը տնկաղն , որ հազուադէպ ըլլալուն , այդ ջրէն զտելու միջոցն գտած են :

Շատ տեղեր ոչխարն առանց լուալու կը խուզեն : Ասոր համար երկու գլխաւոր տեսակ բուրդ կայ , աղտոտ և լուացուած բուրդ ,

Տեսակ մը կարճ , շատ բարակ և գան-

գուր բուրդ կայ, որ 2-3 հարիւրորդամէթր երկայնութիւն ունի. այս բուրդն Սպանիոյ ոչխարներուն բուրդն է: Այս ազնիւ տեսակն, որ Մերիմոս կը կոչուի, ատենով Ալպանիոյ մէջ կար միայն: Բայց քիչ քիչ սերեցին զայն նաև բոլոր այն երկիրներուն մէջ, ուր ոչխար կը բուծանեն: Սակայն, որովհետեւ մէրինօսի ցեղն փափուկ է եւ շատ խնամք կ'ուզէ, ամենուրեք չլրնար յաջորդել աւելի հուժկու եւ ստորին տեսակին, որու բուրդն այնքան չարժէր:

Շատ անգամ մէրինօսներն ստորին տեսակներուն հետ կը զուգաւորեն, որպէս պէս զի անոնց յաջորդներն միջակ ցեղ մը ձեւացնեն: Երբեմն ալ պէտք եղածովն բաւականանալ, տեղւոյն նախկին տեսակներն պահել եւ խնամքով ու լաւ սնունդով դանոնք ազնուացնելու ջանալ: Առողջապահութիւնն, այսինքն խնամքներն եւ սնունդը, թէ՛ բրդին եւ թէ՛ մսին վրայ ազդեցութիւն կ'ընեն եւ իւր արջառներն լաւ խնամողն աշխատութեանը վարձքը լիութի կ'առնէ:

Սոյն խառն ցեղերու բուրդն սովորական ոչխարներու եւ մէրինօսներու բուրդին մէջ տեղը կը բռնէ:

Ֆռանսա շատ բուրդ կ'արտադրէ: Ամէնէն աղեկներն Շանքանիէն, Պրիէն եւ Բիքարտիայէն կուգան: Բայց այսչափ բուրդը բաւ չէ Ֆռանսայի բոլոր գործարանաց, ուստի շատ բուրդ կ'առնէ Ռուսիայէն, Թուրքիայէն, Աւստրալիայէն եւ հարաւային Ամերիկայէն:

Բրդէ կը շինուին չուխայ, վերմակներ, գուլպաներ եւ ֆեսեր եւ ամէն տեսակ կերպաններ:

Մնացեալն յաջորդ տեսքով

ԴԻԻՑԱԶՈՒՆՔ ԱԾԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Գ Լ Ո Ւ Թ Փ.

ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՔ

(Շարունակութիւն. տես տետր 3)

Երբ ուսումնասիրուին իւր ճառերն, իւր ոճին գեղեցկութենէն և բացատրութեան յստակութենէն դիւրին է հետեւցընել թէ իւր երիտասարդութեան մէջ դասական գրուածներն շատ կարգացած էր, ինչ որ չարդ իլէր զայն ամէն օր լսարանի մի բանաստեղծեանց հետեւիլ, ուր շատ համբաւ վաստկած էր, զիւրացոյց ուշադրութեամբ մի խորհրդարանին վիճաբանութեանց հետեւիլ, առանց զանց ընելու թատրոնն և առաջին ներկայացումներն: Մինչև իսկ ժամանակ կը դըտնէր բանաստեղծութիւնն մշակելու համար. փոքրիկ ոտանաւորներ կը գրէր և անոնցմով իւր նամակներն կը զարդարէր: Սոյն ատենէն սկսեալ օրէնք մի ըրած էր իրեն համար առաւօտուն ժամն չորսին ելնել, խորհելով թէ մեծ յառաջադիմութիւն մի ընել էր ուրիշ մարդոց վերայ օրուան մի աշխատութիւն կատարելով այն պահուն, յորում նոքա դեռ նոր կսկսին իւրեանց աշխատութիւնն:

Մինչեւ ցվերջն սոյն բարոյականը քարոզեց իւր քարտուղարաց, դիւսաւորաց, ամեն մարդու, անօրուաններուն, ինչպէս նաեւ ալեւորաց: Իւր դարուն դէմ ունեցած դանդատներէն մին էր նորա նընջելու պատրաստութիւն տեսնել այն ժամուն, յորում ինք անկողնէն կ'ելնէր:

Երբ փաստաբանի վկայականն ստացաւ, Պորտօի մէջ սոյն ճիւղն մշակելու սկսաւ և քիչ ատենէն նշանաւոր տեղ մի բռնեց անդ: Իւր վիճակը դեռ շատ անհաստատ էր, որովհետեւ հարկաւոր ե-

ղածէն կը զրկուէր գիրք դնել կարողանալու համար : Սակայն 1834ին Սէնթի գաւառն իւր երեսփոխանն ընտրեց զայն խորհրդարանին մէջ և անդադար աշխատելով՝ ստացած տեղեկութիւնը ամենէն աւելի նշանաւոր երեսփոխանաց կարգը դասեցին զայն : Վեց անգամ նախարար եղաւ և զանազան վարչութեանց ներքեւ ծառայեց առանց կարծիք փոխելու :

Օգտակար մարդոց մահն ամբողջ ժողովուրդը կը հարուածէ , որովհետեւ կզգայ թէ բարերար մը կը կորսնցնէ . ճիշդ այսպէս եղաւ , երբ մեռաւ Կառնիէ Բաթէ : Ազնուասիրտութիւնը զգաց թէ անդարմանելի կորուստ մի կ'ընէր և թէ իր ամենէն աւելի հաւատարիմ պաշտպաններէն մին կ'աներևութանար : Իւր աներն որ կայսրութեան ներքեւ ճեմարանի տեսուչ էր , 1815ին գործէ քաշուեցաւ եւ իւր հանգստեան թոշակը բաւական էմեծ չեղաւ իւր ընտանեկան ծախսոց բաւելու համար . Կարնիէ Բաթէ իւր դպրոցական կեանքն աւարտելով , և չուզելով իւր աներոջ վրայ բեռ մի լինիլ , Բարիզ եկաւ , ուր վաճառատուն մի մտաւ : Անտի Մարսիլիացի սեղանաւորի մը քով ծառայեց , և յետոյ , ծովային ապահովութեան ընկերութեան մը մէջ մտաւ : Խղճի մը տօք կատարելով հանդերձ այն գործն , որ կ'սպրեցնէր զինք և կը ներէր իրեն իւր ընտանիքն պահել , ժրութեամբ փրկիստփայութեան [կ'ըջաղէր և իրաւագիտութիւն կ'ուսնէր :

1850ի յեղափոխութիւնն հասաւ : Իւր գաղափարներով հանրածանօթ լինելով , նախագահ ընտրուեցաւ ազգայն վարձատրութեանց վերաքննիչ ժողովին և քարտուղարն եղաւ այն ընկերութեան , որ « Դու քեզ օգնէ , և Աստուած՝ իր օգնէ քեզ » տիտղոսն կը կրէր : Բիշմիլ յե-

տոյ , Իզէրի նահանգն իւր երեսփոխանն ընտրեց զայն :

« Ապահովութիւն՝ համեստութեան հետ քաջութիւն՝ քաղցրութեան հետ , խելացութիւն՝ զիտութեան հետ . ահաւասիկ ինչ որ իւր պաշտօնակիցը դտան նորա վերայ : Շատ բարեկամներ ունեցաւ խորհրդարանին մէջ , և մինչեւ իսկ իւր ամենէն աւելի քաղաքական հակառակորդ-



ԼՕՐՏ ՊԻԳԸՆՍՅԻԼՏ

ներուն մէջ : Իւր կատարեալ ուղղամտութիւնն , անմեղութիւնն այնչափ կատարեալ էր իւր անձնական յարաբերութեանց վերայ՝ որչափ և բեմին վրայ : Իւր բոլոր պաշտօնակցաց յարգանքն եւ սէրն գրաւեցին իր վրայ : Սովորական արժանիք մը չէ սա և կարելի օրինակ մի ներկայացնել զԿարնիէ Բաթէ քաղաքագիտաց շատերուն : » (Պարբերի մի Սենթ Իլեր)

Օտար տէրութեանց քաղաքագիտաց մէջ Մէթէրնիկ իշխանին անունն սլարտի յիշատակուել իբր մին Աւստրիոյ և Եւրոպայի ամենաերեւելի անձերէն մին : Ծնեալ ի Քօպլէնց 1773 մայիս 13ին : 19 տարեկան եղած ժամանակ Սթրազպուրկի համալսարանն զրկուեցաւ , ուր եռանդազին իրաւագիտութեան հետեւեցաւ :

Կարելի չէ կասկածիլ մինչեւ ո՛ր աստիճան Մէթէրնիկ իշխանն կը սիրէր քաղաքական գրազումներն , Գրականութիւն , արուեստներն , գիտութիւններն կը մշակէր . կը նկարէր և կը լիտագրեր : Անգամ մը կը զրէր Հումպոլտի . « Այն հասակին մէջ , յորում կեանքն ուղղութիւն մի կ'առնու , այնպիսի սէր մը ըզգացի ճշգրիտ և բնական գիտութեանց համար , զոր կը համարձակիմ անընդդիմական անուանել և այնպիսի դժկամալութիւն մի գործնական կենաց համար , զոր բացարձակ սլիտի կոչէի , եթէ զըժկամակութեանց յաղթած և սիրոյս դիմադրած չլինէի : Բազդն է որ մարդոց կը կը հրամայէ և իւրեանց յատկութիւնք , ինչպէս և թերութիւնք կ'որոշեն իւրեանց աստարէզն : Բազդն հեռացուց զիս այն ճիւղէն , որոյ սիրելի էր ինձ հետեւիլ և դրաւ զիս այն ուղիին մէջ , զոր ես չընտրեցի երբեք : »

Այսու հանդերձ , շատ ճշմարիտ է թէ Մէթէրնիկ իշխանն լաւ աշխատասէր մարդ մ'էր :

Անգլիայի երեւելի քաղաքագէտն Լօրտ Պիքընսֆիլտ , անթիւ դժուարութիւններէ և ամեն տեսակ հարուածներէ յետոյ միայն հասաւ այն բարձր պաշտօնին , զոր կը վարէր իւր մահուանէն առաջ : Հրեայ ծնողներէ սերեալ , և հրեայ ինքն իսկ , մինչեւ իւր գաղտնի մկրտութիւնն , որ տեղի ունեցաւ տասն երեք տարեկան եղած ժամանակ , իր գաւառին մեծ դըպրոցներէն մին մտած չլինելով , առանց

հարստութեան և առանց գործի մի , որով կարողանար ապրիլ , երկար ժամանակ զանազան հնարքներով և սլարաքերով ապրելով , վերջապէս , շնորհիւ իւր տաղանդին եւ կամքին , յաղթանակեց բոլոր այս ձախող սլարաքայից : Գրականութեամբ գրադիլ սկսաւ եւ իւր առաջին վէպն երեւցաւ՝ երբ քսան եւ մէկ տարեկան էր . բայց զրական յաջողութիւնք չէին կրնար գոհացնել իւր փառասիրութիւնքն եւ քսան եւ եօթ տարեկան՝ արդէն խորհրդարանին մէջ թիկնաթու մը ունենալ կը տենջար : Իւր սկզբունքն էր ըսել թէ , ընելու է՝ ինչ որ հաճելի է , միայն թէ կամք ունենալով . եւ ապացոյցն այն է որ , շատ սլարտութիւններէ յետոյ միայն հասարակաց խորհրդարանը մտաւ , Երբ իւր առաջին ճառըն արտասանեց , սլաշտօնակիցները չի ծածկեցին իւրեանց ծիծաղներն եւ չխնայեցին հեգնական ծափահարութիւնքն . բայց նա առանց յուզուելու , « Շատ բաներ մի քանի անգամ սկսայ , գոչեց , եւ ընդհանրապէս յաջողեցայ : Այո՛ , սլարտնայք , թէսլէտ նստելու կ'ստիպեք այս վայրկենիս , բայց սլիտի գայ ժամանակ մի , յորում մտիկ սլիտի ընէք զիս : »

Եւ արդարեւ մտիկ ըրին զայն : Յաջողեցաւ հզօրագոյն ազդեցութիւն մի բանեցնել անգլիական քաղաքականութեան մէջ : Նախարարական աշխատութիւններէն հանգչելու համար , գրականութիւնը կը մշակէր եւ իւր վիսպասնութիւնք յարգի էին :

Անցեալ դարուն վերջերն , ուրիշ անգլիացի մի , Բիթ , թշնամին Ֆրանսական յեղափոխութեան , վարժարանին նստարաններէն նախարարութեան մէջ մտաւ . ինչպէս կ'ըսէ պատմագիր մը , զոր այլ եւս չսլիտի թողուր , եւ երիտասարդութիւն չունեցաւ գրեթէ : Իւր բոլոր կեանքն գործոց զոհուեցաւ եւ երբեք ըզ-

բօսատեղիներ չյաճախեց, այլ միշտ իւր խորհրդարանական եւ դիւանագիտական աշխատութիւններով զբաղեցաւ :

Սըր Բօլէրթ Բիլ եւս կատաղի աշխատասէր մ'էր . իւր հայրն հարուստ վաճառական, քաղաքական կենաց սահմանեց զայն, Իւր մանկութենէն սկսեալ Բիլ իւր հօր փափագանաց զիջանելով՝ ստիպուեցաւ ոտքի վրայ կեցած խօսիլ ճաշի ժամանակ եւ ամենուն առջեւ առանց որ եւ է պատրաստութեան : Երբ կիւրակէ օր ժողովարանէն կը դառնար, կը ջանար կրկնել ինչ որ իւր միտքը պահելու յաջողած էր : Այս բան՝ կ'ստիպէր զայն ուշի ուշով մտիկ ընել քարոզչին խօսքերն, այնպէս որ իւր ուշադրութիւնն անդուգական զօրութիւն մի ստացաւ : Ուստի երբ խորհրդարանին մէջ ընդունուեցաւ, իւր հակառակորդաց առարկութիւններուն իւրաքանչիւրն մէկիկ մէկիկ միտքը կը պահէր, եւ յետոյ մի առ մի կը ցրէր զայնս :

Քամիլ Պէնդա, կոմս տը Քամիլը, ծն. 1810ին, փառքն եղած է իտալական դիւանագիտութեան, իւր քառաջին դաստիարակութիւնը թերի եղաւ : Բացարձակապէս կը մերժէր կարդալ սորվիլ : Ամէն բանի մէջ անզսպելի բնաւորութիւն մը կը ցուցնէր : Վեց տարեկան եղած ժամանակ, մայրն ճինքվրա տարաւ զայն եւ կառապանին մաղերն շատ գէշ լինելուն, մանուկը կ'ուզէր անպատճառ « կոտրել կառապանն » :

— Բայց, կ'ըսէին իրեն, կարելի չէ կառապանն կոտրել : Առաջին գործակալը միայն այս կարողութիւնն ունի :

— Լաւ ուրեմն, կ'ուզեմ առաջին գործակալին հետ տեսնուիլ :

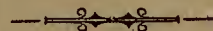
— Վաղը պիտի տեսնես զայն, պատասխանեցին . եւ ազդարարուեցաւ առաջին գործակալին, որ ընտանեաց բարեկամն էր, պատրաստուիլ սոյն այցելու :

Թիւնն ընդունելու : Քամիլը սքանչելատեսիլ շքեղութեամբ մի ընդունուեցաւ . բայց առանց յուզեալ երեւնալու, պարզեց իւր խնդիրն, բարեւեց ու դուրս ելաւ : Վերադարձին կը գոչէր . « Լաւ ուրեմն, լաւ ուրեմն, պիտի կոտրի : »

Հասակին հետ միասին աշխատութեան ճաշակն եկաւ : Տասն տարեկան զինուորական վարժարանն մտաւ, մանկլաւիկ կոչուեցաւ, եւ 16 տարեկան հասակին մէջ այնչափ փայլուն կերպիւ անցուց իւր սպայի քննութիւնն, որ քննչաց ժողովը հասակի ազատութիւն մի խնդրեց նորա համար եւ ստացաւ : Վէնթիմիլլ եւ Ջենովա գտնուած ժամանակ նշանաւոր եղաւ իւր ռամկապետական դաղափարներուն պատճառաւ : Յետոյ հրաժարական տուաւ եւ երկրագործ եղաւ : Պէտք էր տեսնել թէ ինչ ճաշակաւ սայլակին կը լծուէր եւ իւր պարտէզին բանջարեղէնները կը մշակէր :

Սոյն գեղջկական կեանքն եօթ տարի տեւեց : Այն ատեն ոչինչ կորուսած լինելով իւր մոքէն, բայց զօրացեալ մարմնական խոնջութեանց դէմ, որք պարտէին պատրաստել զայն աւելի եւս հանդուրժել մտաւորական մեծ աշխատութեանց, Յանկարծակի դուրս ելաւ իր մենակեցութենէն եւ բազմաթիւ յօդուածներ գրեց զանազան իտալական եւ օտար լըրագրաց մէջ . պերճախօս ճառեր արտասանեց երկրագործական ակմբոց մէջ եւ իւր ընտրութիւնն պատրաստեց :

Քամիլը Խտալիոյ Ուաշինկթընն դարձած է :



ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԳԼՈՒԽՔ

ԵՒ

ՎԵՋԱՊԵՏՔ

Պատմութիւնն վկայ մ'է
 և ոչ թէ շողքոյթ մի, միակ
 միջոցն ապրելու եւ ստի-
 պելու համար մարդիկ բարի
 կոչելու զմեզ, բարութիւն
 ընեն է:

ՎՈԼՈՒՐ

Արդէն տեսանք թէ ծագման ստոր-
 նութիւնն խոչընդոտ մի չէ ամենամեծ
 դործոց: Մենդեան խոնարհութիւն, վեր-
 ջէն երեւելի հանդիսացած անձանց հա-
 մար, արատ մի չլինելէ զատ, փառք մ'է:
 Ազնուականութեան տիտղոս մ'է աշխա-
 տասիրաց համար:

Յիմար մը, անգղիացի Լորա դիւանա-
 դպիր մի կը յանդիմանէր ըսելով թէ՝
 սափրիչի աշակերտ եղած էր: Մեծ դի-
 ւանադպիրը պատասխանեց իրեն.

— Ձեր և իմ մէջ եղած տարբերու-
 թիւնն այն է որ, եթէ դուք սափրիչի
 աշակերտ եղած լինէիք, դեռ այնպէս
 պիտի մնայիք:

Միացեալ-Նահանգաց մէջ է որ սոյն
 ճշմարտութեան լաւագոյն ապացոյցն պի-
 տի գտնուի, Արրահամ Լինքոլնի անձին
 վրայ:

Լինքոլն խեղճ ընտանիքի մը կը վերա-
 բերէր, որ հաստատուած էր Քէնթըքի
 անտառաց և մենութեան մէջ: Իւր հայրն,
 պարկեշտ՝ այլ անուս մարդ մի, զայն
 կրթելու անկարող էր: Կը բաւականա-
 նար իւր նախեաց դժնդակ աշխատու-
 թիւնն սլառմելով նմա, և իւր աղքա-
 տութեան հակառակ, ծերուկի մի քով
 զրկեց զայն՝ որ այբուբէնն կը սորվեցնէր
 դաւառին տղայոց: Եթեալ բողոքական

քարոզիչն, որ կը շրջէր ի Քէնթըքի Աւե-
 տարանը քարոզելու, Քրիստոնէական
 դաստիարակութիւն մը տուաւ Լինքոլնի:

1815 ին Լինքոլնի հայրն ծախեց իւր
 ագարակն և նոր բնակավայր մի փոխ-
 տուեց անդ. հաստատուելու համար: Ին-
 տիանայի մէջ յարմար բնակարան մի գըտ-
 նելով՝ իւր ընտանիքն փնտուելու դնաց
 և այն ատեն սկսաւ Արրահամ Լինքոլնի,
 Միացեալ-Նահանգաց ապագայ նախա-
 դաշին համար, որսորդներու և ձկնորս-
 ներու դժնդակ կեանքն: Յերեկն ամե-
 նածնդակ աշխատութեամբ կ'զբաղէր և
 կացին ի ձեռին, ծառեր կը կտրէր՝ ձո-
 ղեր պատրաստելու համար: Երեկոյին,
 կրակարանին լուսով, երիտասարդն կը
 շարունակէր կարգաւ սորվին:

Թարգմ. Քրանս.

Կ. ԳԱՐԱԿԻԻԼԵԱՆ



ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ի Ն. ՏԻԻՋԷՆՃԵԱՆԷ

Մասն Ա. տարերք վաճառականու-
 թեան, վաճառականական թղթոց ձե-
 ւերն և օրինակներն, ինչպէս են, հաշ-
 ուեցոյց, զանազան տեսակ տոմսաւք,
 վիմատիպ և տպագիր փոխանակագիրք,
 ընթացիկ հաշիւք, զեղջի ցուցակք, և այլ
 վաճառականական կարեւոր հաշիւք, քաղ-
 ուածք վաճառականական օրինագրոց եւ
 դրոշմագրոց. Մասն Բ. Տոմարակալու-
 թիւն, պարզ և կրկնա-տոմար, բառա-
 ցուցակ:

Բ. տպագրութիւն, ճոխացեալ կարե-
 ւոր յաւելուածովք ի պէտս ազգային վար-
 ժարանաց: Վաւերացեալ առեւտրական
 սենեկէն Կ. Պօլսոյ:

Այն ընդարձակ և ընտիր գործը, որ
 հեղինակին դործնական փորձառութեան

արդիւնքն է, մաքուր տպագրութեամբ
և ընտիր կազմով կը վաճառուի Հայ գրա-
վաճառաց և Պաղէգարուի գրավաճառաց
քով ի գին 25 դրուչ մէճիտ. հանդիսիս
խմբագրութիւնն ևս յաճէ կառնու կա-
տարել գաւառներէ ըլլալիք յանձնարա-
րութիւններն վարժարանաց համար մաս-
նաւոր զեղչ մ'եւս ընելով:



ՎԱՐՔ

Ե Ր Ե Ի Ե Լ Ի Ա Ր Ա Ն Յ

—

Ա.

Բ Ա Ր Մ Ա Ն Թ Ի Է

Հանդիսիս աշխատակից Մեծ. Միհրան
էֆ. Գ. Մօզեան, վերոյիշեալ խորագ-
րոյն ներքեւ սկսած է հրատարակել օգ-
տակար տետրակաց շարք մը, որք պիտի
պարունակեն Երեւելի Արանց վարքն և
նոցա կենսագրութիւնն:

Առաջին տետրին մէջ համառօտ և գե-
ղեցիկ կերպիւ կը նկարագրէ գետնախըն-
ձորի մշակութիւնն առաջին անգամ ընդ-
հանրացնող Բարմանթիէի վարքն և կրած
դժուարութիւնքը: Մեր փոքրիկ ընթեր-
ցողաց յորդոր կը կարգամբ՝ որ եթէ կը
փափաղին ընթերցանութեան արժանի
գրեանք ստանալ, փութան սոյն տետ-
րակներէն առնուլ:

Գինն է 40 փարս:



ԹՇՈՒԱՌՆԵՐ

Հրատարակուեցաւ Երկրորդ հատորն եւ
կը վաճառուի հանդիսիս խմբագրատունը
և բոլոր հայ գրավաճառաց քով ի գին
14 զուրուշի:

Հրատարակուեցաւ երրորդ հատորի 1
տետրն:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻՒ 3 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

ԽԱՂԻ ԹՈՒՂԹ

Ձոր լուծեցին Պարոն Լեւոն, Մարտի-
տիրոս, Աղաւնի և Յակոբ Արայճեան:

—

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 4

Առաջինս մի նիւթ մետաղական,
Որ առատ գտանի ի բնութեան,
Առաջնովս կը կազմուի իմ մասն վերջին՝
Վայր անառիկ, և մերթ սպտսպարան,
Յուսահատ՝ այլ միշտ վէս գինւորին:
Ամբողջս է մի քաղաք ի Տաճկաստան
Այլ հատանես թէ ըզգլուխ երկրորդիս,
Եւ միացնես իմ առաջինիս,
Անդ երեւի թունաւոր մի սողուն.
Իսկ վերջինս է մի մասն տուներուն:

ՏԻԳՐԱՆ Կ. ՔԵԼԵԿԵԱՆ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 5

Միմեանց հակառակ, յաւէտ աննւման,
Կրնա՞ք տալ, տղաք, երկու հըրման
Որք արագապէս երբ բերնէս դուրս գան
Կազմեն խիստ ծանօթ մի պարզ ածական
Ոյր խմաստն՝ ինքնին յստակ, անթերի՝
Ձեր զոյգ հրամանաց աղէկ մ'յարմարի:

Ս. Փ.

Վերոյիշեալ թիւ 4 հանելուկը գաւա-
ռացի իսկ թիւ 3^{ԲԷ}ն Պօլսեցի բաժանոր-
դաց յատկացեալ է:

Թիւ 4 հանելուկի լուծման պայմանա-
ժամն է մինչեւ ասորիւ 15:

Առաջնոյն պիտի նուիրեմք Յ հատ ծաղ-
կանկար այցաբարտ, իսկ երկրորդին
համար մի պատկերազարդ գիրք:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶՔ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԵՕՎԼԵԹԵԱՆ

Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ — Պոլիս, Էսքի Ջապիլիէ ճատտեսի, քիւ 63